

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

«Сучасна українська літературна мова:
Морфеміка і словотвір. Граматика. Морфологія»

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності

035 Філологія

(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

035.01.01 Українська мова та література

(шифр і назва освітньої програми)

Київ – 2022

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Київський університет імені Бориса Грінченка	
Кафедра української мови	Грипас Оксана Юріївна, доцент кафедри української мови Лахно Наталія Валентинівна, доцент кафедри української мови
Програма екзамену з дисципліни	Сучасна українська літературна мова: Морфеміка і словотвір. Граматика. Морфологія
Курс	2,3
Спеціальність (спеціалізація)	035 Філологія
Форма проведення: Письмова/усна/комбінована	Письмова
Тривалість проведення:	2 академічні години
Максимальна кількість балів: 40 балів	40 балів, з них: «Морфеміка і словотвір» - 10 балів «Граматика. Морфологія» - 30 балів
Критерії оцінювання	Тестові завдання, розміщені в ЕНК «Сучасна українська літературна мова (2-3 курс, ФУ, денна)» в рубриці «Семестровий контроль: іспит» за покликанням: https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=10326 Тестування передбачає відповідь на 40 питань (30 питань з дисципліни «Граматика. Морфологія», 10 питань з дисципліни «Морфеміка і словотвір») . Можливість відповіді на тестові завдання активізується під час проведення іспиту відповідно до графіку атестаційного тижня. Студентові для виконання кожного тесту надається одна спроба.
Перелік допоміжних матеріалів:	Комп'ютерна техніка, доступ до мережі Інтернет
Орієнтовний перелік питань	«Морфеміка і словотвір» 1. Поняття морфеми. 2. Класифікація морфем за роллю в складі слова, за семантичною функцією, за наявністю звукового показника, за кількістю фонем, за здатністю сполучатися з іншими морфемами, за поширеністю. 3. Співвідношення між регулярністю, продуктивністю і частотністю афіксів. 4. Поняття синонімії й омонімії морфем. Інтерфікси. Афіксоїди. Асемантичні морфеми. 5. Основа слова. Основа словозміни, словотвору і формотворення. 6. Історичний характер морфемної структури слова. Типи змін у морфемній будові слова: опрощення, перерозклад, ускладнення, декореляція. 7. Правила морфемного аналізу. 8. Словотвір та його зв'язок з лексикою, морфологією і синтаксисом. Словотвір синхронний і діяхронний. 9. Поняття продуктивності у словотворі. 10. Словотвірна мотивація та її різновиди. Множинність словотвірної мотивації.

11. Морфема, формант, морфемний склад і словотвірна структура слова.
 12. Основні одиниці системи синхронного словотвору.
 13. Способи словотвору в сучасній українській мові, їх вивчення в україністиці.
 14. Особливості словотвору різних частин мови.
 15. Морфонологічні явища в словотворі.
 16. Поняття словотвірної пари, словотвірної парадигми, словотвірного ланцюжка, словотвірного гнізда, словотвірного типу, словотвірної моделі, твірна база і словотвірні засоби.
 17. Морфемні і словотвірні словники української мови.
 18. Словотвір сучасної української літературної мови як об'єкт наукового вивчення і як розділ мовознавства. Загальнотеоретичне і практичне значення розробки питань словотвору.
 19. Місце словотвору в системі наук про мову.
 20. Словотвір і морфемна будова слова. Зв'язок проблем словотвору з проблемами морфемної будови слова.
 21. Способи словотвору і структурні класи слів. Відмінність морфемного від словотвірного аналізу.
 22. Основні поняття і терміни словотвору: твірна основа (твірна база), структурні різновиди твірних основ.
 23. Словотворчі засоби (основні і допоміжні).
 24. Способи словотвору; ознаки, за якими розрізняються способи словотвору.
 25. Непохідне і похідне слово; словотвірна пара.
 26. Словотвірний пучок; словотвірний ланцюжок; словотвірне значення; словотвірне гніздо; словотвірний тип; словотвірна модель; словотвірний розряд; словотвірна категорія; словотвірний клас; словотвірна парадигма.
 27. Морфологічний спосіб творення слів: суфіксація, префіксація, префіксально-суфіксальний різновид, флексивний різновид, постфіксація, складання. Специфіка кожного з різновидів морфологічного способу словотворення.
 28. Лексико-семантичний спосіб. Джерела лексико-семантичних дериватів, основні моделі.
 29. Лексико-синтаксичний спосіб. Специфіка лексико-синтаксичних утворень.
 30. Морфолого-синтаксичний спосіб. Специфіка морфолого-синтаксичного словотвору. Різновиди морфолого-синтаксичного словотвору: субстантивація, ад'єктивація, прономіналізація, адвербіалізація.
 31. Правила словотвірного аналізу слова.
- «Граматика. Морфологія»**
1. Морфологія як складова граматичної системи української мови. Аспекти вивчення граматики. Центральні поняття граматики: граматичне значення, граматична категорія, граматична форма. Класифікаційне та змінне граматичне значення.
 2. Морфологія української мови. Частини мови. Принципи їх виокремлення.
 3. Визначення іменника як частини мови, його предметне значення. Словотвір іменника.
 4. Лексико-граматичні розряди іменника, їхня морфологічна оформленість (особливості прояву граматичних категорій).
 5. Розряд власних і загальних іменників: семантичні відмінності, особливості вияву категорії числа.

6. Розряд конкретних й абстрактних іменників, особливості вияву категорії числа.
7. Іменники речовинні та неречовинні, особливості вияву категорії числа.
8. Іменники збірні та незбірні. Особливості морфемної структури збірних іменників та вияву категорії числа.
9. Розряд істот та неістот, граматична специфіка.
10. Граматичні категорії іменника. Загальна характеристика категорій роду, числа, відмінка іменника та категорії істот і неістот.
11. Категорія роду іменника. Семантичний та формальний вияв категорії роду.
12. Різновиди іменників подвійного роду.
13. Рід іншомовних іменників.
14. Категорія числа іменників. Семантико-граматичне та граматичне число іменників. Форманти протиставлення значення однини і множини іменника. Особливості числових форм групи іменників з подвійним приголосним в кінці основи.
15. Категорія відмінка іменників. Значення та семантико-граматичні функції відмінків.
16. Типи відмінювання іменників: іменниковий, прикметниковий, мішаний. Невідмінювані іменники.
17. Іменниковий тип відмінювання. Поділ іменників на відміни та групи.
18. Відмінкові форми іменників: родовий відмінок іменників II відміни чоловічого роду.
19. Відмінкові форми іменників: форма кличного відмінка; відмінювання іменників на *-р*.
21. Походження українських прізвищ та особливості їх відмінювання.
22. Характеристика прикметника як частини мови: загальне значення, синтаксичні функції, граматичні категорії, формальне вираження.
23. Прикметник як морфологічний клас слів. Способи словотвору прикметників.
24. Лексико-граматичні розряди прикметників. Якісні прикметники.
25. Ступені порівняння якісних прикметників. Ступінь вияву інтенсивності ознаки в прикметниках.
26. Лексико-граматичні розряди прикметників. Відносні прикметники з підгрупою присвійних. Правила утворення присвійних прикметників.
27. Лексико-граматичні розряди прикметників. Перехідні групи прикметників.
28. Відмінювання прикметників.
29. Загальна характеристика числівника: частиномовна семантика; квантитивна та нумеративна функції; особливості вияву морфологічних категорій роду, числа та відмінка; синтаксична функція.
30. Семантичні та структурні розряди числівників.
31. Розряд власне кількісних числівників. Особливості відмінювання та вияву морфологічних категорій.
32. Розряд неозначено-кількісних числівників. Особливості відмінювання та вияву морфологічних категорій.
33. Розряд збірних числівників. Особливості відмінювання та вияву морфологічних категорій.
34. Розряд дробових числівників. Особливості відмінювання та вияву морфологічних категорій.

	35. Порядкові числівники, складні порядкові числівники. Відмінювання порядкових числівників. Правила творення складних відчислівникових слів. 36. Загальна характеристика займенника як частини мови. Місце займенника в системі частин мови, його значення. Дейктична та анафорична функції займенника. 37. Особливості вияву морфологічних категорій займенника. Синтаксична функція займенника. 38. Розряди займенників за значенням. Розряд особових та зворотний займенник: семантика та особливості вияву морфологічних категорій. 39. Розряди займенників за значенням. Розряд присвійних, означальних займенників: семантика та особливості вияву морфологічних категорій. 40. Розряди займенників за значенням. Розряд вказівних, питально-відносних займенників: семантика та особливості вияву морфологічних категорій. 41. Розряди займенників за значенням. Розряд неозначених, заперечних займенників: семантика та особливості вияву морфологічних категорій. 42. Співвіднесеність займенників з частинами мови. Займенникові іменники, їх граматичні ознаки. 43. Співвіднесеність займенників з частинами мови. Займенникові прикметники, їх граматичні ознаки. 44. Співвіднесеність займенників з частинами мови. Займенникові числівники, прислівники, їх граматичні ознаки. Пронімізація в українській мові. 45. Дієслово у порівнянні з іменними частинами мови. Категорійне значення. Лексична і морфологічна багатогранність дієслова, граматичні категорії, дієслівні утворення. 46. Категорія виду: семантичне значення. Видові пари та дієслова, що не утворюють видових пар. Форманти значення виду. 47. Категорія часу, її граматичні значення та форми вираження. 48. Категорія способу. Умовний, наказовий, спонукальний, бажальний способи та їх формальне вираження. 49. Категорія перехідності/неперехідності. 50. Категорія стану. Форми вираження пасивного стану. Інтерпретація стану неперехідних дієслів. Зворотні дієслова. 51. Іменні категорії дієслова: особи, числа, роду. Дієслова неповної особової парадигми. 52. Дієслівні утворення: інфінітив, предикативна форма на <i>-но</i>, <i>-то</i>, дієприслівник. 53. Дієслівні утворення: дієприкметник. Активні та пасивні дієприкметники, їх засоби творення. 54. Прислівник. Походження. Розряди за значенням. Синтаксичні функції. 55. Семантико-синтаксична характеристика прийменника. Творення прийменників. 56. Сполучник. Походження, семантико-синтаксичні розряди. 57. Частка як морфологічний клас слів. 58. Вигук. Семантико-функціональні розряди вигуків. Звуконаслідувальні слова.
--	---

Ухвалено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 4 від 10.11. 2022 р.

Екзаменатори

О. Ю Грипас

Н.В. Лахно

Завідувач кафедри

М. О. Вінтонів